
GENERÁCIÓK ORGONAZENÉJE

2013. április 19-21. rendezték meg a X. Országos Orgonaversenyt Koloss István emlékére a salgótarjáni Váci Gyula Alapfokú Művészetoktatási Intézményben. A zsűri elnökével, Virágh András Liszt Ferenc –díjas orgonaművésszel a verseny tapasztalatairól, a szakmáról, és persze a legszebb orgonákról is beszélgettünk: a riport helyszíne ugyanis a Szent István Bazilika volt.

- Mielőtt találkoztunk volna, megnéztem a ma délutáni koncert plakátját, ami azt írja: Budapest legnagyobb és legszebb hangú orgonáját hallhatjuk. Pedig lehet, hogy egy-egy orgona hangja - ízlés kérdése.

- A művészetnek az a lényege, az a csodája, hogy nem választható le róla a szubjektum, nem mérhető tehát sem centiméterben, sem súlyra. Mégis azt mondom, hogy az, aki ebben a környezetben hallgatja ezt a pompás orgonát, olyan élményt kap, amit még koncertteremben sem. Én már elég régóta vagyok itt, a Bazilikában, orgonálok, besegítek, koncertet is szervezek, tehát van bennem egy kis elfogultság, de azért ismerem a többi hangszeret is, és nekem ez az egyik legszebb.

- Sok helyen járt a világban. Melyik volt az az orgona, amelyik a legnagyobb hatást tette önre?

- Ami viszonylag új élmény: az Egyesült Államokban, Salt Lake City-ben van a mormon egyháznak két hatalmas imaterme. A kisebbbe nyolcezren férnek be, de ezt most kinőtték, és építettek egy 25 ezer férőhelyeset. Ezekben a termekben remek orgonák vannak, mindkettőt

ki tudtam próbálni. Nekem egyébként az tetszett jobban, amelyik a régi teremben van, mesés a hangja, a méretei pedig imponálóak.

- És Európában? Nyilván sokszor járt Németországban, vagy Franciaországban, ahol csodálatos orgonákat látni.

- Franciaországban két Cavallé-Coll orgonát is sikerült kipróbálnom, ez is fantasztikus volt, de a legtöbbször talán Olaszországban jártam. Gyönyörű Assissiben a San Francesco templom orgonája, de azért a hangzást, a komplex élményt magát a környezet is meghatározza. Nekem ott, Olaszországban voltak ilyen kiemelkedő, nagy élményeim: kipróbálhattam például az orgonát Rómában, a Szent Péter Bazilikában. Ott egyébként dirigálhattam is, úgyhogy ezek felejthetetlen napok voltak.

- És mi a helyzet az itthoni orgonákkal és orgonistákkal? Az országos verseny zsűrijéből például hogy látja, évről évre emelkedik a színvonal, vagy nagyjából ugyanazt hozza?

- Salgótarjánban tanítottam tizenhárom évig, úgyhogy igazság szerint én már a verseny születésénél is ott voltam. Az akkori igazgatóval, Virágh Lászlóval, a nagybátyámmal valósítottuk meg, ő kitalálta, én meg hozzátettem azt, amit én tudok. Ez akkoriban egy nagyon jó hangulatú találkozóznak indult. Azért nem akartuk versenynek nevezni, hogy senki ne érezze magát vesztesnek, az egyébként is meglehetősen széjjelhúzó szakma ne egy eltávolodást, hanem egy összetartást éljen meg. Az első időszakban ott voltam minden találkozózn, aztán elkerültem Salgótarjánból, és néhány alkalom kimaradt. Időközben átalakult ez az egész rendszer versennyé, mert csak így kaphatott állami támogatást, és így lehetett központi eseményként regisztrálni az oktatásban. Az utóbbi időben megint részt veszek ezeken, és azt látom, hogy a színvonal évről-évre emelkedik. Szerintem ebben a versenyben az a nagyszerű, hogy a fiatalok érdeklődnek, hajlandóak a maguk szintjén időt és energiát áldozni ennek az ügynek. Ez azért is fontos, mert az országban mintha minden kulturális dolog halódni látszanék.

- Ezzel kapcsolatban volt egy mondata, ami nagyon szíven ütött: egy tavalyi interjúban azt mondta, hogy az orgonista szakma mintha meghalt volna. Pesszimista hangulatban lehetett akkor...

- Nem voltam, és most sem vagyok pesszimista, és nem is magamról beszélek. Én már „elorgonáltam a magamét”, és tényleg nem mondhatom, hogy nem valósíthattam meg a terveimet. Itt tehát elsősorban nem rólam van szó, hanem a szakmáról, az orgonakonzertéletről. Akkor van szakma, akkor van fejlődés, akkor jönnek az emberek, hogyha látják, hogy van értelme. Ha vannak célok, ha foglalkoztatják őket. Ez viszont teljesen eltűnni látszik, és ha én nem lennék megáldva némi menedzseri vénával, akkor gyakorlatilag szinte nem lenne koncertem. Ha megkérdeznék, hány felkérést kaptam idén kívülről, akkor ezeket valószínűleg egy kezemen meg tudnám számolni. Tizenöt-húsz évvel ezelőtt hetente volt ennyi koncertem a nyári időszakban, időnként azt sem tudtam, hol vagyok, tényleg elég jól foglalkoztattak. Most viszont azt látom, hogy itt nagyon nagy bajok vannak: elengedtek minket, elengedték a szakma kezét. Aki nem elég élelmes, és nem tudja magának összehozni, hogy legyen értelme gyakorolni, az nagy bajban van.

- Akkor mivel tudja biztatni azokat a fiatalokat, akik elindultak ezen a versenyen, és tényleg tehetségesek?

- Nem vagyok egy nagy szónok, de azt mondtam a végén, hogy csinálják tovább. Csinálják önmagáért a dologért, mert olyasmivel foglalkoznak, amit nem lehet devalválni. Bachot, Lisztet, vagy César Franckot nem lehet korrumpálni, megvenni, ezeket a zeneszerzőket nem lehet értéktelenné tenni, és amennyi időt ezzel az orgonista zenész eltölt, az mindenképpen a javára válik. Azt viszont, hogy később hogyan tudja a zenélést „megélhetőre váltani”, hogy

hogyan tud ebből létezni, senki nem tudja megmondani. Nagyon mostohák voltak a körülmények régen is, de nem ennyire. A koncertezés igazából egy létforma, legalábbis annak kellene lennie: ha elvárják az embertől, hogy kimenjen a pódiumra, és ott a lehető legmagasabb szinten teljesítsen, akkor ehhez a hátteret, a feltételeket is meg kellene teremteni. Ha viszont a muzsikus három állást vállal, és mellette gyakorol, akkor ez már nem nagyon működik. Ezért mondom, hogy elengedték a kezünket.

- **Tehát ezért tanácsolta a gyerekeknek, hogy csakis magáért a zenéért játsszanak.**

- Igen, mert így a világon a legtisztább dolgot művelik.

- **Találkozott olyan fiatallal a versenyen, akit alkalmasnak tart a pályára? Egyáltalán lehet ezt látni ennél a tizenéves korosztálynál?**

- Lehet, persze. Volt most Salgótarjánban egy kisfiú, olyan tizenkét éves lehetett, de elképesztően orgonált, tehát mindenképpen alkalmasnak tartom a pályára, beszéltem is vele, és a tanárával is. Jó lenne, hogy ha helyes úton terelgetnék a szakma felé. Mellette voltak még más tehetséges gyerekek, de ez a kisfiú tényleg kiugróan tehetséges volt.

- **Ezen nyilván elsősorban a zenei adottságokat, képességeket érti. Azt is lehet azonban látni egy ilyen fiatal gyereknél, hogy előadónak alkalmas-e? Hogy hogyan bírja a színpadi vagy a verseny-stresszt? Mert a szakmához, gondolom, erre is szükség van.**

- Persze, azért mondtam, hogy ez a fiú kiemelkedően tehetséges, mert benne ez mindez megvan. Kiállt, tizenkét évesen épp, hogy leért a lába, mindent fejből játszott, és olyan éretten orgonált, hogy csak lestünk ott a zsűriben.

- **Technikai kérdés, de ez sem lényegtelen: mennyire van ezeknek a gyerekeknek lehetőségük a gyakorlásra?**

- Nem egyszerű, de nem ez a legnehezebb. Ez megoldható, akár az iskolában, ahol tanul, de egy templomba is bemehet azzal, hogy szeretne gyakorolni. Ha a család anyagi helyzete megengedi, akkor esetleg egy gyakorló-orgonát is lehet venni, ma már elérhető áron kínálnak használt hangszert. A gyakorlás tehát megoldható, ez a legkevesebb.

- **Említette, hogy eleinte a barátságosabb „találkozó” kifejezést használták, ezzel is hangsúlyozva, hogy a megmérettetés nem vérre megy. Sikerült megőrizni valamit az eredeti szellemiségéből most is, hogy a hivatalos elnevezés „verseny” lett?**

- Szerintem igen. A zsűritagokkal teljes egyetértésben igyekeztünk úgy alakítani a dolgokat, hogy oldott legyen a hangulat, és mindenki úgy menjen haza, hogy jó érzéseket visz magával. Azt gondolom, hogy ez sikerült. Nem hallottam semmiféle negatív utóhangot, úgy érzem, korrekt volt az egész.

- **A verseny után hogy érezte: elégedettségre ad okot az itthoni orgonaoktatás?**

- A helyzet az, hogy képzetlen emberek és sarlatánok szerencsére nem juthatnak orgonatanári poszthoz, tehát a kollégák képzetek. Persze nem mindenki követi ugyanazt az utat, vannak bizonyos koncepciók, irányok, amik nekem kevésbé tetszenek, de hát – ahogy már a beszélgetés elején is mondtam – a művészet szubjektív.

- **Úgy tudtam, hogy az önök családjában az üknagypapájáig visszamenőleg mindenki muzsikus volt, az egyik interjúban viszont azt mondta: jogtanácsos volt a dédapja.**

- Igen, de anyai ágon. Az orgonálás nálunk apai ágon „öröklődik”, én vagyok az ötödik generáció, a fiam, Virágh András Gábor pedig – aki a Szent István Bazilikának is az orgonaművésze, – a hatodik. Erre nagyon büszke vagyok, mert ez nem mindennapos jelenség.

- És senkit nem kellett erőltetni, mindannyiuknál magától jött az igény. Mi lesz, ha a hetedik generációnál ez megszakad? Csalódott lesz?

- Nem, szó sincs róla, engem sem erőltettek, én ezt önként választottam, mi több, a szüleim akarata ellenére, mert ők tudták, milyen nehéz ez a pálya. Tehát családon belül meg kellett küzdenem azért, hogy ezt csinálhassam. A fiam is abszolút magától kezdett zenélni. Azt gondolom tehát, hogy az ember találja meg a világban a helyét, a dolgát, a küldetését, és ha az unokám nem fog orgonálni, én attól még nem leszek csalódott.

Bokor Gabriella

X. ORSZÁGOS ORGONAVERSENY DÍJAZOTTJAI

(Zárójelben az iskola és a felkészítő tanár neve)

I. korcsoport

1.

Jancsó Benedek (Járdányi Pál Zeneiskola
Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Budapest - Dr. Pálffyné Dr.
Friedler Magdolna)

2.

Tímár Benjámin (Bartók Béla Művészeti Szakközépiskola és Zeneiskola, Békéscsaba -
Kuzma Levente)

3.

Komka Robin (Váczi Gyula Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Salgótarján - Matuz
Csilla)

3.

Sírok Zoltán Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Baja - Dr. Kosóczki
Tamás)

II. korcsoport

1.

Papp Ágoston (Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola AMI,
Debrecen - Sárosi Dániel)

2.

Palkovics Mária (Erkel Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Tatabánya - Tóka
Szabolcs)

2.

Legány Barnabás (Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola, Budapest -
Finta Gergely)

3.

Lehoczki Ágoston KMO, Általános Iskola Középiskola és AMI Kodály Zoltán Ének- zenei
iskolája, Kecskemét - Révész László)

3.

Molnár Gábor Bálint Váczi Gyula Alapfokú
Művészetoktatási Intézmény, Salgótarján - Diósi Tamás)

3.

Giczi Balázs (Richter János Zeneművészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, AMI és
Kollégium, Győr - Alföldi Boruss Csilla)

III. korcsoport

2. Steierlein Ákos (Aelia Sabina Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Budapest - Bartl
Erzsébet)

2.

Bárándi Zoltán Félix (Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola, Budapest
- Finta Gergely)

3.

Péterfáy Ferenc (Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Baja - Dr. Kosóczki
Tamás)

3.

Szabó Zsombor (Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola, Budapest -
Finta Gergely)